

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 23 Aprilie 1910.****Numărul 17.****În fața alegerilor.**

Se împlinește o lună dela începutul mișcării electorale și abia o lună ne mai desparte de terminul, când alegerile se vor porni pe toată linia. Am ajuns deci la zile foarte importante, când atențiunea tuturor are să fie îndreptată asupra acestei lupte, de o importanță vitală.

Ne vine cam greu să spunem, chiar la acest loc, că nu prea suntem măguliți de auguriile acestei lupte.

Se credeă la început, că guvernul actual ar fi mai conciliant, în ce privește intrarea deputaților naționaliști în cameră — și se așteptă în consecință, un mai mare număr de candidați decât acela al Conferenței din Sibiu. Ce e mai puțin îmbucurător, e că lista oficială a candidaților partidului nu e nici acum stabilită în mod definitiv.

Ei bine, când ne vom pune în sfârșit pe lucru?

Să fie oare interesele personale ale lui X sau Y mai puternice decât binele obștesc al neamului în im-

portanța noastră luptă parlamentară? Să ne divizăm în fracțiuni fără rost, pe motive de ordin personal, când avem mai mult ca ori când trebuința de a ne strânge rândurile?

Dezertarea cutărui transfug, oricât de înaltă ar fi situația ce o ocupă, nu intră bineînțeles în cadrul acestor preocupări — și nici nu o considerăm ca un dezastru, ci ca un proces de purificare, ce trebuie să eschiveze negreșit din sinul nostru elementele dubii sau pe fariseii, cari și-au bătut pieptul de naționalist o viață întreagă, pentru a trece în cealaltă tabără, îndatăce spiritul lor speculativ întrezărea acolo o mai sigură răsplată a ambițiilor lor senile.

Fie fericit guvernul cu aceste achiziții de tristă pomenire — noi ne vom vedeă de cărarea noastră, care ni-se pare mult mai netedă, curățită odată de elementele, cari până ieri simulau, că aparțin organismului nostru național.

În campania noastră electorală ne preocupă singur luptătorii, cari s'au învrednicit de cinstea flamurei, ce ne călăuzește.

Și judecând stările de azi în comparație cu celea de acum câțiva ani, aflăm, că situația s'a schimbat în mod foarte simțitor în favorul nostru. Aceasta nu pentru motivul, că am așteptă ceva sprijin indoelnic dela guvern. De trei ori: nu!

Sunt alte motive, cari ne dau nădejdi frumoase de reușită.

Să ne amintim de greutățile ce am avut să întâmpinăm la începutul mișcării electorale, când s'a decretat activitatea parlamentara, după ani lungi de pasivitate, mai bine zis neactivitate sau demoralizare politică. Nu mai repetăm dezastrul acestei politici nefaste, pentru care am avut, pe vremuri, destule polemici cu organele noastre naționale.

Constatăm numai, că situația este alta ca înainte cu 5 ani, de pildă. Alegătorii, cari pe timpul pasivității au fost lăsați în voia sortii și a cortesilor străini, au revenit la matcă, s'au convins de valoarea ce o reprezintă votul lor și au sorbit cu dragoste, ani de-a rândul șirurile gazetelor, cari tăl-măceau graiul deputaților noștri în casa țării.

FOIȚĂ.**Impresiuni de călătorie.**

Roma, 30 Martie 1910.

III.

Iubite amice!

În Roma fiind obicei, ca învierea Domnului să se facă în Sâmbăta mare la amiazi, când clopotele tuturor bisericilor din eterna cetate încep deodată să sune, n-am putut nici noi să lipsim dela acest act însemnat. S'a făcut liturgie solemnă în biserica sf. Petru, la care a cântat un cor imponent și la finea liturgiei s'a arătat Năframa sf. Veronica cu formalitățile obicinuite. Apoi ne-am urcat sus la Cupola basilicii și am admirat deodată cu grandiositatea zidirei și priveliștea cea frumoasă asupra Romei și a împrejurimii sale.

După amiazi am petrecut-o întreagă cu probe și preparative pentru liturgia zilei următoare, și abia ne-a rămas ceva timp în

spre sară, să ne repezim la Columna lui Traian și la Forul roman, pentruca să ne stămpărăm în parte dorința de a le vedeă barem superficial. Columna lui Traian e în tocmă, ca alui Marc Aureliu, poate ceva mai înaltă dar cufundată în pământ. Pentru noi sunt de un interes deosebit — precum se știe — cele 2500 de figuri în basrelief, ce îi decorează esteriorul în linie spirală. Ar fi de dorit, ca scenele reprezentate aici, să fie studiate și publicate pentru generațiunile prezente și viitoare ale românimii. Forul roman de astă dată n-am avut timp să-l contemplăm mai cu deamănuntul, decât numai întrecăr.

Duminecă s'a servit liturgie românească în biserica din Propaganda și s'au hirotonit de preoți tinerii absolvenți de acolo, *Iuliu Hossu* și *Ionel Coltor*, iar tinerul *Cor. Lupu*, a primit ordurile subdiaconatului. Asta va fi fost poate prima liturgie română făcută acolo. A decurs foarte frumos; fiind de față toți elevii Propagandei, de toate națiile, alumnii colegiului grecesc dela sf. Atanasie, câțiva

tineri români aflători în Roma, o familie română și public divers, carele cercetează în totdeauna bisericile din Roma, și mai ales acum, când eră ziua de paști a catolicilor; așa, încât biserica eră plină îndesată. Responsoriile și celealalte cântări liturgice au fost executate de corul teologilor din Propaganda, cari deși erau de toate naționalitățile, pe lângă armonia înălțătoare a cântărilor, au pronunțat frumos, corect și precis toate cuvintele românești, încât pare că îți creșteă inima la auzul lor. După s. liturgie a urmat prânz festiv la Propagandă.

După amiazi ne-am dus la biserica San Paulo fuori le Mura, una dintre cele șapte biserici mai principale ale Romei, atât după vechime, după stil, cât și după bogăția enormă și obiectele prețioase ce se află într'ansa. E zidită în stil basilic, cu cincinai și o mulțime de colonne, ce și-se par că formează o pădure întreagă, tot marmură și decoruri, încât te frapează, și răpit de uimire îți transpoartă sufletul într'o altă lume!

Astăzi cuvintele frumoase ale corțesilor străini nu vor mai afla resunetul de odată și șirurile încheiate ale alegătorilor nu se vor mai diviza așa ușor. Ciclul electoral expirat, atitudinea deamă a deputaților noștri sunt tot atâtea garanții, că alegătorii își vor ști și ei face datoria de onoare, după ce am pășit odată pe arenă și am trecut peste greutatea începutului.

Remarcăm vorba: greutatea începutului. Situația e mult mai favorabilă, ca înainte cu câțiva ani dar să nu ne închipuim, că ea nu reclamă și acum muncă neîntreruptă. Să nu ne oprim la începutul carării pentru motivul, că acum ne-am împlinit datoria pentru neam. Avem cercuri cu majoritate covârșitoare, cari n'au avut încă în Cameră un reprezentant naționalist; avem cercuri cu minoritate însămnată, în cari ne putem valida în sensul vr'unui compromis — și avem cercurile noastre de mai înainte, cercuri sigure, dar cari ne vor scăpa în clipa, când nu vom desvolta toată energia pentru a ni-le menține și pe viitor!

Să nu ne pierdem deci vremea în combinații zădărnice, ci să ne vedem de lucru. Și comisiile candidatoare să nu-și piardă vremea degeaba — căci ar fi foarte trist să intrăm nepregătiți în lupta electo-

rală, unde ori-ce clipă zădărnica poate să însemne un dezastru.

La încheierea acestui articol aflăm că: consfătuirea subcomisiei însărcinate cu stabilirea listei candidaților partidului nostru național și-a terminat lucrările. Preste două trei zile va apărea atât lista candidaților cât și manifestul anunțat.

Eră timpul suprem!

Episcopul Dr. Miron Elie Cristea. Întărirea Cuv. Sale pâr. Cristea de Episcop a văduvitei dieceze ortodoxe de Caransebeș, a fost salutată din toate părțile cu multă simpatie. Bărbat încă tiner, cult, destoinic și harnic, care a luat parte însemnată la toate mișcările culturale ale noastre, el va continua de sigur și în noul său oficiu bogata sa activitate din trecut.

Duminea trecută I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu, l-a hirotesit întru arhimandrit, iar Joi a fost la Viena spre a depune jurământul în mâinile Majestații Sale. Consecrarea de Episcop va urma, după cum se vestește a treia zi de Paști, iar instalarea la sf. George.

Vasile Stroesco, marele și în veci nemuritorul binefacător al neamului românesc, s'a ilustrat din nou prin o danie, care îi va perpetua pentru totdeauna pomenirea printre noi.

După cum cetim în „Lupta“ de azi dl Stroesco a spedit Consistoriului din Sibiu **300,000 cor. treisute mii coroane,** ca să le folosească spre scopuri culturale.

La un neam sărac și prigonit de soarte cum suntem noi, dăruirile boerului basarabean sunt luminoase și strălucite zile de sărbătoare. Dumnezeu să-i lungească viața încă mulți ani spre a milui din bunătățile sale pe cei lipsiți.

Dezastrul V. Mangra. Cetim în Corespondența budapestană „K. E.“ următoarele declarații ale părintelui V. Mangra:

Eu am fost acela care am ținut sus totdeauna steagul partidului național român, chiar și când ai partidului au șovăit, au cochetat cu partidele potrivnice și au făcut guvernelor din trecut servicii secrete. Acum însă s'a schimbat situația. Guvernul contelui Khuen a scris pe steagul său pacea cu naționalitățile: a făcut cătră noi cel dintâi pas și a început remediarea serioasă a plângerilor noastre. În fața acestui fapt ar fi cea mai mare greșală dacă am starui în vechiul nostru punct de vedere, pe cari acum nu-l îndreptătesc împrejurările schimbate. Făcând totuș astfel, românii ar da dovada lipsei de maturitate politică și ar îngădui convingerea că nu merită un tratament binevoitor. După cel dintâi pas, e rândul nostru acum să facem pasul al doilea căci numai astfel se poate închipui aplanarea contrastelor: interesul comun al țării și interesul poporului nostru.

Mă razem pe un trecut și o experiență de 30 de ani, nu mă tem de atacurile nedrepte, cari nu pot să mă atingă și nu voi

Pe deasupra capitelor, de o frumuseță nedescrisă, se află icoanele tuturor papilor în ordine cronologică, zugrăviți în colori vii și expresive. Pardoseala de marmură lucește ca oglinda. Columnele altarului principal, ale Confesiunii, în carea se află mormântul sf. Paul, ale Baldachinului, sunt parte din piatră de porfir, alabastru, bronz aurit, malachit și lapis lazuli, parte din marmură africană, de Carrara, Pavonazzo și alte soiuri, — încât îți răpesc vederea și nu ști ce să admirii mai mult, scumpetea ori executarea lor.

La rentoarcere ne-am abătut din nou pe la arcurile lui Constantin, Coloseum, arcu lui Septimius Severus, Forul roman și Capitoliu. Am urcat dealul acesta pe lângă Tabularium, am admirat statuile din front, ce reprezintă cele două râuri mari ale vechiului imperiu roman; statua equestră alui Marc Aureliu, carea, pe lângă toate că bronzul a fost despoiat prin barbaria veacurilor de aurul, cu carele a fost obdus, încât răsurile să văd, totuș e foarte bine conservată. Ea ne dă o dovadă de arta vechilor romani, fiind una din cele mai vechi, ridicată de senat în onorul imperatorului sau, fiind aceasta încă în viață; și foarte instructivă și din alte puncte de vedere. În urmă, lăsând la o poarte biserica Ara Coeli, ce eră închisă, am scoborit printre imposantele statuie ale lui Castor și Polux și pe lângă lupoala tradițională, spre casă, fiind și oboșiți cumsecade.

Luni în 28 Martie înainte de amiază o parte din noi servind sf. liturgie la mormântul sf. Petru în biserica din Vatican, după sf. slujbă am continuat cu vizitarea bisericii, pe unde nu am ajuns Sâmbătă înainte de amiază. Am admirat sarcofagele grandioase și statuile pontificilor înmormântați acolo; altarele, decorațiunile pereților, statuile sfinților și ale papilor așezate prin diferitele fride, pre lângă stâlpi și altare.

După amiază am mers la biserica Santa Agnese și am vizitat pe cunoscuții, ce îi avem pe aici.

Marti în 29 Martie ne-am dus la basilica San Sebastiano pe Via Appia; de aci la Catacombele Sf. Calixtus, unde încă am făcut o sf. liturgie, poate că cea dintâi în limba românească în aceste locuri sfințite de rugăciunile, lacrimile și suspinele atâtor sfinți martiri și creștini pioși, din veacurile întâi ale creștinismului, dela anul 107 până la 400 după Hristos. Atâta evlavie și rugăciune, provenită din inimi, încă n'am văzut. Căci nu eram numai noi singuri; erau o mulțime de peregrini din apusul Europei, pentru cari încă se făceau mise la mai multe altare singuratică din ambitele și spațiile mai largi ale catacombelor. Cinci pași dela noi se află o grupă de vre-o sută de francezi ce ascultau sf. misă. După sf. evanghelie preotul li-a ținut o predică, arătând cu vers duios starea creștinilor din timpul acela, prigonirile, ce au îndurat, suferințele lor, a martirilor și

ale celor judecați la moarte pe arena amfiteatrelor. Apoi continuând missa, întreg auditoriul a făcut răspunsurile și cântările în cor, în o armonie de toată frumuseța. La altarele cevași mai depărtate erau nemți din Bavaria, mai departe scoți și irlandezi, Plăcerea și mulțumirea sufletească, ce am simțit, va rămânea pururea neștearsă în inimile noastre.

În drumul spre Catacombe am trecut pe urmele stradei Via Sacra de odinioară, despre care amintește străbunul Horatius în poeziile sale (Ibam forte Via sacra scil). Am trecut prin ruinele dela Circus maximus, pe lângă colosalele ruine ale termelor lui Caracalla, apoi am dat pe Via Appia atât de însemnată în vechime. De amândouă părțile acesteia au fost tot cimiterii, păgâne și creștine, așa numitele Columbarium, catacombele creștinilor și în șir înfinit în dreapta și stânga monumintele sepulcrali ale frunțășilor Romei vechi, colonne, tumulus și mausolee. Din aceste mai grandios e al Caeciliiei Metella. Deoparte se vede aqueductul lui Claudius. Câmpul acesta al jalei eră până aci mare parte pustiu necultivat, acum însă sub mâna sărguincioasă a călugărilor trapiști s'a schimbat în parc, grădini și locuri arătoare de toată frumuseța. Cărări frumoase și bine îngrijite duc pretutindine.

Ieșind din Catacombe, din această cetate de jale a morților, la lumina aurie a soarelui, mai ales în oarele frumoase ale dimineții, verdeța bogată a câmpului rourat

cedă în fața teroarei presei românești, fiind convins, că pasul meu conștient și bine cumpănit e corect și salutar pentru poporul meu. Dar se vor convinge de asta și cei ce mă atacă fără cruțare și-mi avansează neîncrederea lor. Nu-mi place vorba multă, viața mea întregă am fost omul faptelor, și dacă aceasta va fi și voința lui Dumnezeu, prin fapte voi convinge poporul meu că-i voi face mai mult bine decât aceia, cari acum se năpustesc asupra mea, fiindcă lucrez după mintea și conștiința mea.

Theatròn politicòn.

(Continuare).

Filozofii, spun, că mai toate stelele cerului sunt fiecare cu mult mai mari decât pământul; dar cu toate acestea nouă la vedere ni-se pare a fi cu mult mai mici. Aceasta se întâmplă pentru că nu este aceeași depărtare a locului între lucrul ce este dinaintea vederii și între puterea vederii. Când privim la o lopată ținându-o jumătate în apă și jumătate afară, ni-se pare că ar fi frântă sau strâmbă; dar noi știm, că ea este întregă și dreaptă, și pricina de ni-se pare astfel este, că o privim prin deosebite elemente, adică prin apă și prin aer. — Când călătorim pe ape, de multeori ni-se pare, că țărnițele merg, iar nu vasul; însă adevărul este, că vasul merge, iar țărnițele stau.

Când vedem curcubeul, socotim, fără de îndoială, că colorile lui sunt adevărate, dar ele nu sunt alt, decât niște bure de ploaie în care se răsfrâng razele soarelui. — Nu trebuie dar să judecăm și să hotărâm cu încredințare nici despre toate celea ce le vedem, cu atât mai vădit despre acelea ce le auzim.

Judecătorul să nu creadă lesne, nici să hotărască nimic, până nu va cerceta lucrul

foarte cu de amăruntul și până nu va aduce toate dovezile fără contrazicere. — Spre această auzită învățătură avem pilde și în sfânta Scriptură, unde zice: „Strigarea Sodomi și a Gomorei s'au înmulțit către mine, și păcatele lor s'au mărit foarte. Pogorându-mă, voi vedea atunci de fac după strigarea lor ce vine către mine, sau de unde nu, să știu.“ Oare poate să înșele vre-un lucru pe Dumnezeu știutorul? Nu. Pentru că dar trimite mai întâi pe îngeri să cerceteze lucrul bine, apoi să strice cetățile? La aceasta răspunde Filon zicând, că el o face numai și numai ca să învețe pe stăpânitori a nu hotărî niciodată cu îndrăzneală pentru lucrurile ce nu sunt de față și cu îndoială, mai înainte de a le cerceta.

Toate împrejurările să fie cercetate cu deamănuntul și cu socotință. Moisi a văzut rugul arzând fără a se mistui, și nemulțumindu-se pe aceasta, a mers mai aproape ca să cerceteze și să cunoască lucrul mai bine. Să mă apropiu, zice Moisi, ca să văd această mare minune ce fel nu se mistuește un rug, care arde. Aceasta este o învățătură pentru stăpânitori, cari vrând să hotărască o pricină, să-i cerceteze mai întâi toate dovezile.

Autorul povestirii lui Bulgozin, spune cumcă doi oameni de neam mare s'au părât cu nedreptate de niște vrășmași și vânzători înaintea împăratului Castilii Ferdinand al IV.

Acesta, fără să cerceteze pricina, a poruncit să-i arunce jos dintr'un loc înalt ca să li-se zdrobească și oasele. Ei, după ce l-au rugat multă vreme ca să-i ierte fiind nevinovați; și văzând, că nu este mai mult pentru dânsii mântuire dela oameni, s'au întors cu rugăciune către dumnezeiasca răsplătire și plecând la locul osândii, au zis împăratului:

În ziua cea de a treizecea de astăzi înainte te avem chemat înaintea nefătar-

impunăta cu ușurarea sufletului după o rugăciune ferbinte, îți dă atâta mângâiere și mulțămire, încât pare că te afli într'un raiu. Umblând pe cărări, tovarășul trapist ne face atent la vederea cea frumoasă, ce ni-se oferă de aci, arătându-mi, că principala cărare, ce duce de-alungul câmpului, ce acopere catacombele, deschide privirea în linie dreaptă spre vest drept asupra cupolei basilicii Sf. Petru din Vatican, iar spre est asupra mauseoleului Caecilia Mettela. Iată Roma veche și Roma nouă! osclamă el.

În altă direcțiune ne arată, cărări, ce deschid vederii privitorului tot puncte momentuoase din viața Romei, și astfel te silențe să înțelegi viața lor, ce o petrec în tăcere. Simbolurile aceste sunt destul de elocvente, ca mintea omenească să înțeleagă și inima să simtă taina acestei vieți!

Mergând pe Via Appia, am văzut în stânga și bisericuța ridicată pe locul, unde tradiția spune, că s'a întâlnit Sf. Petru care eșia din Roma, ca să scape de persecuție, cu Mântuitorul, carele venia spre Roma, ca să fie răstignit a doua oară.

„Quo vadis“? l-a întrebat Petru.

„Romam, iterum crucifigi“ i-a răspuns Mântuitorul.

Petru rușinat, s'a reintors și a suferit moarte pe cruce, pe muntele Ianicul.

Cuvintele de mai sus sunt inscripția de pe biserică.

De aci ni-am grăbit drept în Vatican, căci era zi de recepțiune la Sf. Sa Pontificale.

O parte din noi ne-am atașat la mulțimea de perigrini, cu deosebire din Bavaria. Permișiune dobândisem din ziua precedentă.

Sfinția Sa a umblat pe rând la peregrinii așezați în genunchi în ordine, întinzând mâna spre sărutare la fiecare, însoțită de cuvinte dulci și mângâitoare de binecuvântare. Apoi a ținut o alocuțiune în l. italiană, cu glas sonor, rar și precis, încât și cei cu puțină cunoștință de l. italiană încă l-au putut deplin înțelege. „Și-a exprimat bucuria părintească la vederea fiilor săi, veniți „ad limina apostolorum“ spre a depune omagiile credinței și fidelității. A împărțit binecuvântare tuturor: țării, principelui regent, părinților, familiilor, fiilor și fiicelor, legându-le de inimă, să ducă aceste dorințe și binecuvântări tuturor, — pentru că și în viitor să vină cât mai mulți și cât mai des, precum se cuvine, să întretină fiii dragoste, supunere și ascultare, față de părintele lor iubitor.“

Unul din peregrini a tălmăcit cuvintele acestora peregrinilor în l. germană. Apoi au intonat cu toții într-o armonie de admirat un imn de tot frumos! După ce s'a finit acestea Sfinția Sa a zis cu ton înalt și puternic: „Gelobt sei Jesus Christus!“ și publicul a răspuns, ca și cum ar fi fost un singur om lin și apăsător: „Jetzt und in Ewigkeit, Amen!“ Momentul acesta a fost atât de imposant și solemn, încât din ochii multora a stors lacrimi de mulțămire și fericire.

nicului Judecător ca să-ți dai seama pentru moartea noastră.

Ajungând această zi rânduită, împăratul se află la o cetate, anume Ghicuenze, unde după ce a prânzit s'a culcat să doarmă puțin și nu s'a mai deșteptat. Aceasta învață pe cărmuitori ca să nu se pornească orbește și fără de judecată la hotărârile ce vor să facă.

Alexandru cel mare, pe când voia să judece și să hotărască spre moarte, își ținea o ureche astupată în toată vremea ce vorbea părășul.

Întrebându-l prietini pentru ce face aceasta, el le-a răspuns: Destul îmi este numai o ureche pentru cel ce se trage la judecată și este vinovat de moarte. Osebit de aceasta, lucrul cel mai bun al stăpânitorului este ca să nu partinească nimăruia:

Pe Cezar l-a întrebat unul, cine vre-odată poate să se afle vinovat, până va fi tăgăduirea?

Cezar a răspuns: și cine se va afla vre-odată nevinovat, până va fi păra?

Bunul stăpânitor Robert, cunoscând, că nu este alt lucru mai cinstit la un împărat, decât dreptatea, prin care câștigă iuimile supușilor, purtă în loc de semn pe coroana împărătească o rândunică împărțind hrană la puii săi, și de asupra aceste cuvinte: „Învoirea de către împărați.“ Aceasta niciodată nu se va face, dacă împăratul nu va da fiecăruia dreptul său cu scumpă cercetare și dreaptă judecată.

Seneca zice: că poezii cei vechi numai pentru stăpânitori ar fi născocit următoarea povestire: Joe chemă totdeauna la sfat pe toată adunarea Zeilor, când voia să osândească pe cineva la moarte; iar când voia să miluiască, sau să facă bine cuiva, o făcea fără a-i chema și pe dânsii. Cu aceasta vrea să învețe pe stăpânitori ca să nu hotărască nimic fără sfatul miniștrilor. Unui astfel de stăpânitor i-s'ar cuveni cu dreptate numele ce au dat oamenii unui duce ce-l chemă Murica, și ei l-au numit Ehenis, după numele unui pește, pentru care zice fizicii, că acest pește deși este mic, dar are atâta putere, încât oprește corabia în loc, pe când se pare omului, că zboară în fuga ei. Pricina de l-au cinstit cu acest nume este: El a fost trimis odată de Împăratul său la o cetate anume Gundus ca să facă fameni pe toți tinerii ce se aflau acolo; deoarece împăratul biruindu-se de mânie, hotărâse să piarză cu totul neamul acesta. Murica a zăbovit într'adins pe drum atâta, încât le-a dat vreme să meargă la împărat a-l ruga să-i ierte, lucru, care s'a și întâmplat. Ei, spre recunoștință l-au numit pe Murica, Eheneida.

Românii obișnuiau de legau la dardele, ce stăteau totdeauna înaintea senatului, mănunchi sau legături de bastoane, ca să aibă vreme judecătorii, până le vor deslega, să se gândească — mai bine despre hotărârea ce ar da, și să nu hotărâse repede în mânia lor lucruri pentru care înzădar s'ar căi în urmă. Atinodor filozoful, fiindcă îmbătrânise, își cerea voie dela August ca să-l lase a merge acasă spre a se odihni.

Acesta i-a primit rugăciunea; dar l-a rugat și el ca să-i lase vre-o sfătuire vrednică de pomenire. Filozoful i-a zis: „Niciodată în mânia ta să nu zici, sau să faci ceva, până nu vei ceti mai întâi tot alfabetul elinesc.“

Cesarul, atunci apucând pe filosof de mână cea dreaptă, i-a zis: „Fiindcă eu încă mai am trebuință de tine, te rog să mai șezi cu mine, măcar numai un an.” Și l-a ținut într'această vreme păzind nestrămutat învățătura lui, cunoscând acum, că cea mai mare doctorie a mâinii nu este alta, decât zăbava. (Va urma).

CORRESPONDINTE.

Iubileu preoțesc.

În strălucita și marea zi de Bunăvestire am fost norocos a participa la jubileul de 50 ani a preoției lui *Iacob Pop*, paroh în Batarciu comit. Ugocea. Deoarece e un moment însemnat în viața muritorilor atare serbare doresc ca și onoratul public să aibă cunoștință nu atât despre serbare, care conform dorinței iubilantului a fost modestă, ci despre mult stimata persoană a sărbătoritului, a căruia viață pentru mulți poate servi de îndemn în promovarea celor salutare.

S'a născut în comuna Șişești la an. 1836 din familie preoțească, fiindu-și studiile gimnaziale în Sătmare la an. 1854 cu un rezultat eminent. Și-a ales de carieră preoția. După finirea studiilor teologice în an. 1860, primind ordul preoției din mână fericitului de pie memorie arhieru Ioan Alexi, a fost dispus de capelan în parohia Negrești. După scurt timp petrecut ca capelan, Arhiepiscopul nobil și în veci neuitat *Ioan Vancea* cunoscându-i însușirile adevărat preoțești la an. 1866 l-a numit cu titlu de paroh în comuna natală Șişești, unde în decurs de 19 ani a dezvoltat o rară și exemplară activitate și ca urmare a faptelor lui bunul și marinosul Arhiepiscop *Mihail Pavel*, l-a distins numindu-l de asesor consistorial. Iar Arhiepiscopul de acuma, care asemenea a știut prețului vieții lui exemplară la anul 1885 l-a numit la parohia Batarciu, unde, că ce a produs arată faptele. Pot afirma, că iubilantele poșede tot ce e nobil și demn de imitat, e un bărbat cu un caracter ferm, care totdeauna stă neclintit în executarea principiilor salutare sf. biserici și neamului său, un adevărat păstor sufletesc, care pe lângă multe greutăți a vieții și-a știut implini sublima chemare cu o conștiințiozitate laudabilă, povățuind credincioșii săi ca un adevărat cap de familie, care număroasa sa familie și-a crescut-o în direcțiunea cea mai bună.

În fine când pe acest bărbat ilustru, îl văd azi drept corporalmente slăbit de sarcina vieții, dar cu o tărie sufletescă admirabilă și cu un caracter ferm, implinindu-și ca în trecut datorințele sale, îmi țin de o plăcută datorință să-i doresc încă mulți ani, pentru a putea promova binele credincioșilor săi, iar pe cel Preainalt îl rog, ca se dăruiască mulți atari preoți bisericii și neamului nostru, căci prin atari conducători va înflori credința, moralitatea, baza fericirii societății.

Un participant.

Mangra și Academia română.

„Seara” scrie între altele: „Măhnirea și scârbarea bunilor Români este cu atât mai de înțeles, cu cât părintele Vasile Mangra a fost ales anul trecut membru ordinar al Academiei Române, mai ales pentru meritele sale naționale de odinioară și pentru înaltul său rost cultural printre Români de dincolo.

„Cu ce obraz s'ar mai putea arăta prea cupioasa față bisericăscă dela Oradea-Mare în Academia Română, când peste munți n'ar intrupă decât pe mamelucul guvernului din Pesta?...”

M A I N O U.

Miercuria trecută Veneratul Capitul bobian, adunat în ședința electorală sub prezidiul Escelenții Sale Mitropolitului Victor, a ales de canonic teolog pe Clarissimul Domn *Dr. Vasile Suciu*, profesor de teologie, rectorul Internatului de băieți.

Veseli de această fericită alegere aducem cele mai călduroase și sincere urări de îndelungă viață noului canonic, fost redactor al „Unirii”, tovarășului nostru de muncă.

Dr. Vasile Suciu s'a născut în Copăcel la 13 Ianuarie 1873. A studiat rezele la Făgăraș, gimnaziul la Blaj, unde și depusă esamenul de maturitate la 1892. Studiile teologice le ascultă la Roma în Propaganda, de unde se reintoarse doctor în filosofie și teologie. A funcționat ca profesor de religie la gimnaz. pedagogie și teologie, unde propune și azi dogmatica. A scris, pe lângă feliurite studii din sfera teologiei, patru volume de dogmatică, în care a înmagazinat rezultatul studiilor sale de ani îndelungați, apoi despre spiritism și hipnotism ș. a. Bărbat în floarea vieții biserica și neamul au încă mult de așteptat dela dânsul.

Candidarea Drului Iuliu Maniu.

Pe când scriem acestea șire o deputație de aproape 100 alegători din cercul Vințului de jos, au venit la Blaj, spre a oferi candidatura de deputat dlui avocat *Dr. Iuliu Maniu*, care a reprezentat cu multă vrednicie și în sesiunea trecută acest cerc.

Invitat de o deputație la otelul „Univers” unde se adunaseră sute de oameni, între cari multe dame, venerabilul preot *Niculae Maniu* din Vinț îl salută pe candidat în cuvinte pline de căldură și entusiasm. Canonicul *Dr. Izidor Marcu* ia cuvântul pentruca în numele alegătorilor români din Blaj, membrii partidului național, să felicite pe Vințeni de fericitul lor gând, și-i îndeamnă să țină cu tărie la candidatul lor, explicându-le într'un entusiast discurs importanța dreptului electoral. Viu și îndelung aclamat dnul *Dr. Iuliu Maniu*, într'o cuvântare de o neîntrecută frumusețe și oratorie, mulțumește de candidarea sa și promite să primească această încredințare onorifică ori cât de mari și număroase ar fi jertfele ce i-se cer. „Și voi lupta nu pentru mandatul de deputat, cât mai mult spre a câștiga pentru neamul meu românesc drepturile, cari li compet.” Ar fi trebuit să fi avut un stenograf, care să prindă minunata desfășurare a programului de luptă așa după cum ni-a făcut-o dl Maniu. Schițele noastre sunt palide și fără entusiasmul acela a caldului său sentiment național. Intreg auditorul a urmărit cu o ațintită luare aminte vorbirea sa, subliniindu-o mereu cu aprobări și aclamări, ca pe una ce eră efluxul celor mai intime sentimente, ce încălzește inima fiecărui Român.

Și când Dsa a accentuat, că sunt minciuni svonorile de o înpăcare, cu actualul guvern, că va trebui purtată lupta cu aceiași

inverșunare și contra lui, ca unul ce vrea să arunce principiile politice nefericite ale contelui Tisza, și că alegătorii să nu-și facă iluzii, că doar alegerea din rândul acesta va fi mai ușoară, ca cea din trecut, insuflețirea alegătorilor și-a ajuns culmea asigurând pe candidat, că nici unul nu se va da îndărăpt, dela împlinirea datoriei.

La slârșit s'a hotărât textul unui apel către alegători cu următorul cuprins:

Români! Cetățeni!

Să ținem sus steagul biruitor al partidului național român! Acest steag sfânt al libertății și frățietății să-l încunjurăm cu toții și să-l ducem cu mândrie din nou la biruință! Să ne dăm cu toții votul candidatului partidului național român!

Să trăiască candidatul nostru de deputat:

Dr. IULIU MANIU,

care cu inima caldă și neînfrântă tărie luptă pentru înaintarea neamului românesc, pentru binele poporului și al țării.

Veniți toți cu noi pe calea dreptății!

Cine își iubeste neamul!

Cine vrea dreptate și libertate!

Cine pe sine să cinstește și mărirea națiunii noastre și a țării dorește: Cu noi va fi!

Copitetul electoral al cercului

Vințului-de-jos

De asemenea se hotărăște expedirea alor două telegrame președinților partidului și clubului naționalist, de următorul cuprins:

George Pop, mare proprietar

Ilyesfulva

(Szilágysech)

Delegații alegătorilor români din cercul Vințului-de-jos, veniți la Blaj pentru a oferi candidatura fostului deputat Iuliu Maniu împreună cu întreaga adunare întrunită spre acest scop. Vă asigură neclintita lor alipire și nestrămutata credință către partidul național român.

Biroul.

Dr. Teodor Mihali, avocat

Dés

Delegații alegătorilor români din cercul Vințului-de-jos, veniți la Blaj pentru a oferi candidatura fostului deputat Iuliu Maniu împreună cu întreaga adunare întrunită spre acest scop, exprimă admirația lor pentru lupta purtată cu deplină bărbăție. Vă asigură neclintita lor alipire și nestrămutata credință către partidul național român.

Biroul.

Cu trenul de amiază deputația s'a întors acasă plină de înflăcărare și dragoste pentru cel mai ilustru fiu al neamului românesc.

Trăiască Dr. Iuliu Maniu!

Noutăți.

Mulțămită. Ilustritatea Sa *George Pop*, dir. fin. și consilier ministerial în Zombor, în scopul edificării unei nouă biserici în Vajdacuta a donat 400 cor. Spect. Dnu *Alexandru Fodor* rev. la dir. fin. în Brașov întru pomenirea tatălui său *Vasilii Fodor* și surorii sale *Samfira* tot pentru scopul amintit a donat cor. 500, pentru cari fapte nobile subscrișii în numele curatoratului, își exprimă călduroasă mulțămită. *Augustin Nilca*, paroh gr.-cat. *Sitá Gerasim*, curator primar.

Din Arhidieceză. Pentru completarea parohiei Sebeșului s-a săsă impună cu oficiul protopopesc de acelaș nume, se escrie concurs nou cu termenul de 15 Maiu 1910. Până la acelaș termen e concurs pentru ocuparea parohiei Budatelec din districtul protopopesc al Catinei. Venitul fasiunei congruali 890 cor. 32 fil. și pentru completarea parohiei Moșna fu protopopiatul Mediașului. Venitul congrual e conseris în cor. 28480. — La stațiunea doventală din Măgura în districtul protopopesc al Indolului, se publică concurs cu termenul de 30 Aprilie n. 1910.

Dare de seamă. Conform făgăduinței „Apelul” nostru de datul 20 Mai 1909, vrând să începem publicarea colectelor în favorul bisericii gr-cat. din Cămpeni, Vă rugăm să binevoiti a ne da loc în prețitul nostru ziar: „Unirea” Cu ocaziunea aceasta ținem cu cale a comunica On Public următoarele: 1. Concesiunea ministerială amintită în coalele trimise, durează până în 15 Mai 1910 și e dată pe tot teritoriul țării noastre; deci până la acel termen să poate colecta. 2. Fiecare coală e provăzută cu clauzula oficiului pretorial de aici, în care se adeverește concesiunea ministerială. — Foarte bine au procedat On. Dni, cari în vârtutea acelei adeverețe, cu știrea auctorității locale, au încredințat „Apelul” unui om de încredere al bisericii, care a întreprins colecta umblând pela credincioși din comuna; — (es. Indol, Cui, Pustăcean ș. a.) Fîndcă trebuie să dăm samă curatorului de *fiicare coală*, rugăm pe toți P. T. Dni, cărora ne-am permis a încredința câte un esemplar, să binevoiască a ni-l înapoia — la timpul său — cu orice rezultat. Esprimând profunda mulțămîță tuturor binefacătorilor, — începem evitarea sumelor, din coalele înapoiate, din parohiile: Craifalău cor. 762, Tașul-mare 780, Sângheorgiul-de-Meseș 6—, Coloni 126, Jucul de-jos —, Lăscud 776, Beșinău 650, Șilea-magiară 1234, Sânbenedic 280, Sânmihaiul-de-câmpie 1412, Boz —, Abafăia 680, Sâncel 14—, Copacel 9—, Șeulia 15—, Bözödújfalu —, Calvaser 1934, Telec 13—, Bernadea 1326, Topa-sâncraiu 6—, Corbn 26—, Petridul-de-jos 33—, Seplac 1027, Arcuș —, Turia-de-jos 6—, Vestem 1360, Dâmb 2354, Stenea —, Alecuș 1738, Gyergyó-Szt-Miklos 2—, Ighiu 12—, Huduc 370, Răușior —, Cașva 1340, Armeni 878, Sebeș 610, Calbor 568, Tușin 14—, Ojeșdea 10—, Petridul-de-mijloc 832, Homorod 3—, Ghijasa 14—, Oriat 2948, Slimnic 10—, Lechința-mică 7—, Fofeldea 16—, Pustăcean 4640, Filpișul-mare 2—, Necrilești 710, Mogoș-Bârlești 540, Turda-veche 1150, Befția 450, Borta 2608, Miheș 420, Daia 7—, Gârbovița 6—. Suma: 575 Coroane 03 fil. Cămpeni 1910. *Petru Simu* m. p., preot *Aurel Icanete* cassar, m. p., *George M. Chorches* m. p., controlor.

Conferință publică. Despărțământul Cluj al „Astrei” invită la Conferința Domnului profesor de teologie din Blaj *Dr. Vasile Suciu* despre „Religie și filozofie”, pe care o va ținea în cadrele unei serate, ce o va aranja cu concursul tinerimei unversitare române Joi în 21 Aprilie n. a. e. în sala cea mare de sus a „Hotelului central” din loc.

Mulțămîță publică. La fondul pentru clădirea unei case împreună cu hală de vânzare a „Societății meseriașilor din Blaj”, au intrat următoarele contribuiri: *Dr. Sim Tămaș*, advoc. Hida, 20 cor., *Șofron Ioan*, funar Blaj 15 cor., *Dr. Victor Pop*, advocat Ieanda, 10 cor., *Dr. Buzura* adv. Lăpuș, *Dr. Liviu Micșa*, adv. Dej, *Dr. Gavril Tripon* adv. Bistriță, *Iosif Marian*, învățător Bucurdea, câte 5 cor., *Nonic Rus*, preot Chibulcut, *Ilie Martin*, arândător Bucurdea câte 4 cor., *Dr. Ioan Cherecheș*, adv. Dej *Petru Suciu*, preot Teuș., *Ioan Grecu*, preot Sălcău., câte 2 cor., *Ieronim Man*, preot Băgău., *Alexandru Moldovan*, preot Bratei, *Eugen Pantea*, preot

Ocna-Sibiului., *Ilie Magda*, preot Hususau., *Ioan Drăgan*, not. public, *Sassebeș*, *Traian German*, profesor Blaj., *Andrei Pataki*, preot Mihaiți câte 1 cor., *Victor Tordoșian*, pres. Reun. sodat. rom. din Sibiu, *Eugenia Tordoșian*, și *Viorica Tordoșian* câte 20 bani. — *Dela frații români din America de Nord* provincia *Otho* am primit 90 cor. *Iată numele acestor bravi români:* *Ilie Boariu* din Agârbiciu 2 dol. *Aureliu Maniu*, mäsar din Blaj 2 dol., *G. Bogdan* 1 dol., *Ilie Cergovan* din Șeica-mare, *Niculae Fagetan*, *Agârbiciu*, *Ioan Căndea Șeica-mare*, *Toma Muntean Agârbiciu*, *Niculae Lazar Agârbiciu*, *Ioan Limbeșan Mediaș*, *Niculae Păcurar Verda*, *Petru Marta Planul-de-jos*, *Aftemie Bretia*, *Agârbiciu*, *Vasile Bulan Cristian*, *Ioan Timar Făgăraș*, *Ioan Botârlă Ragla*, *V. Tinerean*, *George* și *Maria Ghisescu*, câte 50 cenț. *Vasile Guța Șeica-mare*, *Niculae Faur Lazu*, *Ștefan Ponta Siria*, *Ioan Boariu Agârbiciu*, *Ioan Muntean Mediaș*, *Ioan Bărdaș Agârbiciu*, *I. Suci Agârbiciu*, *Ioan Dorca Agârbiciu*, *Dumitru Micu Agârbiciu*, *George Făgărașna Făgăraș*, *George Călburea Copșa-mare*, *Leon Sâncea Morod*, *Dumitru Mărginean*, *Simion Zamfir*, *Laurențiu Moldovan*, *Maftiu Ghițan*, *I. N. Reagle*, câte 25 cenț.: *Ioan Muntean Agârbiciu*, *Ioan Socaciu*, *H. T. Petrescu* câte 10 cenț.: *Petru Morariu* 5 cenț. — Sumele înșirate li-au colectat: *dl Aurel Maniu*, din Blaj, *Ilie Boariu* din Agârbiciu și *George Bogdan* din Orăștie. — Comitetul societății își ține de plăentă datorința a aduce marimioșilor contribuenți cele mai călduroase mulțumiri rugând pe Dumnezeu să le răsplătească înșutit. Blaj la 15 April 1910. *Gavril Precup*, prezident. *Augustin Gruțiu*, secretar.

Avis. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelarie advocatuală în Ibașfalău (Erzsébetváros). Cu toată stima: *Dr. Ilariu Holom*, advocat.

Necrolog. † *Radu Gedeon-Cupariu*. A murit la Beiuș profesorul *Radu Gedeon* (mai înainte Cupar), care era mult aprețiat pentru condeiul lui abil, ales în cercul jurnaliștilor unguri clericali. Am reprodus și noi, mai înainte vreme, articoli obiectivi de ai lui, în cari se ocupă de soarta vitregă a clerului nostru înainte de congruă. În timpul din urmă s'a mestecat în grupul așa numit al „moderaților” și a fost colaborator al repausatei „Ungaria”. De aci înainte nu am mai urmărit ce serie. Repauzatul, care de altcum era rutean de origine, n'a fost o figură simpatică a opiniei publice de azi. A fost însă fără îndoială un om de bună credință, un talent, care desvoltat în direcție sănătoasă, ar fi lăsat urme statornice și în viața noastră culturală politică.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!

— † *Ioan Viciu* paroh gr. cat. în Vidrasău după scurte și grele suferințe provăzut cu ss. sacramente ale moribunților și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului în 14 Aprilie st. n. a. e. în al 51-lea an al vieții și al 26-lea an al fericitei sale căsătorii și preoții.

† *Iosif Popoviciu* paroh de Boghiș, a repausat la 29 Martie după un morb scurt provăzut cu S. Taine, în anul 50-lea al vieții al 25-lea al preoției și căsătoriei.

— † *Cornelia Chirilă n. Papp*, văduva fostului protopretor *Ștefan Chirilă* a repausat în 19 Aprilie st. n. 1910 în al 55-lea an al etății.

— † *Carolina Pop* după un morb scurt a lucetat din viață la Morlața la 18 crt. în etate de 55 de ani.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

Din dieceza Gherlei. Într'adevăr sunt stări de nesuferit, din nefericire, ele nu se pot vindeca prin articole de ziar. Chestiile ar trebui tractate principal, și numai după aceea personal. Numai așa se poate spera, ca putreziunea să nu se întindă pretutindenea. Și ar mai fi un mijloc, dar pe acela nu-l mai pomenim acum...

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea unei sale de propunere în Bratfalău (Barátfalva,) posta Teke, prin aceasta să reaceară să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauziunea de 300 Cor. la subscrisul oficiu parohial cel mult până la 13 Maiu 1910 la 12 oare amiază. Ofertele întrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, descrierea tehnică, preliminarul de spese și planul se pot studia zilnic în cancelaria parohială din Bratfalău și sunt aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 16 April 1910 sub Nrul 2748.

Licitația minuendă se va ținea în 14 Maiu n. 1910 la 10 oare a. m. în Bratfalău.

Bratfalău, la 20 Aprilie 1910.

Teofil Rusu,
adm. paroh.

Iosif Suciu,
curator.

(29) 1—3

AVISI

Am onoare a aduce la cunoștință onoratului public, că prăvalia mea de pălării din strada podului Nr. 237 cu 1 Maiu n. a. e. mi-am mutat-o în strada lungă Nr. 40 (în casele Dlui Barth, în curte) cu deosebită stimă: **CHARLOTE BRUCKNER**.

(29) 1—1

Muschong. Băile Buziaș
Phönix apă minerală de **Buziaș**

SCUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZĂ-VINDECĂ RECREAZĂ-VINDECĂ.

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 13 ?

Am onoare a aduce la cunoștință, că din in-identul sărbătorilor apropiate următorii articli îi voi vinde cu prețuri foarte scăzute și anume: **cămeși bărbătești, gulere, manchete, veșminte bărbătești și pentru copii, pantaloni, ghete pentru bărbați, dame și copii, pălării, umbrele și cravate.** Cu deosebită stimă: **WILHELM NAFTALI**. (26) 2—2

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roșiu.

(Continuare).

32

Dar să trecem, căci prea lăsarăm firul!

La capătul veacului al XV-lea se începe și opera salvării a bisericii românești din aceea rușinoasă epocă de umilire calvinească: în care își perduse întreaga independență multă-putină câtă avuse, și-și pângări dogmele pravoslavnice mai ales prin introducerea Catehismului calvinească.

Ori doar e perioadă glorioasă pentru această singhisită biserică ortodoxă: când reprezentanții ei erau siliți a se prezenta în corpore la sinodul bisericii calvine. — când vlădiciei ei nu puteau hirotesi, decât cu permisiunea superintendentului calvin și când valoarea tuturor decretelor române vlădicești atârna dela întărirea de cătră forul calvinească?! (Vezi: Bariț: Catehismul calvinească p. 111 u. Dr. Ardelean Ist. diec. Orăzii M. II. p. 16).

În legile aduse preste tot decursul acestei lungi perioade se deroagă pas-de-pas dreptului canonical al bisericii noastre răsăritene precum vom mai vedea.

Între altele se cassează d. p. și dreptul bisericii orientale referitor la matrimoniu, (Apropatae I. VIII. 4. Vezi Dr. Ardelean o. c. l. c.) înlocuindu-se cu alte decisiuni votate pe placul majorității calvinești. — Înșiși episcopii românești sunt numai simpli executori ai velităților comiților supremi, vice-comiților și juzilor de nobili, cari pot (!) destitul pe protopopi și pedepsi pe preoții români. (Vezi Dr. Ardelean o. c. l. c.)

Unirea religioasă a Românilor ardeleni cu biserica Romei — începută sub Teofil și complinită sub urmașul acestuia: Atanasie — a fost providențiala stavilă, care a paralizat puterea prea mare a influinții calvinești, care s'a mai resimțit — altcum — în unele-altele privințe încă târziu, până în zilele noastre. — Șicanările oficioase sub masca legilor țării încetaseră, — dar frecările în vieța privată au mai durat până mai nou.

Mai vârtos ura calvinilor în contra Românilor, decând cu unirea lor cu Roma, a provocat multe turburări și ciocniri sângeroase.

Încă pe la mijlocul veacului al XVIII-lea erau neînțelegerile la culme între Români și calvini, cu deosebire pentru bisericile, cari nu se puteau împărți între sine — precum splendid arată și decretul Mariei Terezia de dto 22 Aprilie 1759.

Se spun apoi cazuri, ba chiar obiceiuri de tot curioase, — că anume: Români aveau pe alocurea și biserică comună cu calvinii șcl.

Iată deloc un punct delicat, ori mai precis: un vecinic vad de vrășmășie.

Amintim aci, mai mult numai ca un ce curios, relatările preotului unit Ioane Suciu din Galați dto 24 Dec. 1901 din Istoria bisericii române unite din Galați: servind astfel cu o icoană vie din vremile chestionate.

Părintele numit, cărunt deja, pomeneste, că pe vremea când eră copil a auzit cazul, ce va urmă, dela o mătușe a sa — atunci de 90 de ani — deci, care a fost martoră oculară a întâmplărilor povestite:

Biserica dintăi a Românilor din Galați o folosiau în comun: Români și calvini. În Dumineci și sărbători la serviciile dumnezești dimineța intrau creștinii, după aceea „reformații;“ — și așa mergea lucrul, până ce venise odată episcopul Petru P. Aron la vizitare canonică. — Acesta, se înțelege, a și liturghisit în biserică. — Anzind „reformații“ despre aceasta, au venit cu toții la biserică, chiar și din comunele vecine: aci apoi niște anumiți: Mara și Buda (nobili români, ajunși la nobilie prin trecerea la calvinism) începură a huli pe vlădicul Aron. Capătul a fost, că se încăerară „reformații“ cu Români, sângerând chiar pe oamenii episcopului, ba un anumit Putinele din comuna Riu-Bărbat a tras cu o țeve de lulea tocmai în fața vlădicului, — apoi se apucară să spargă și frângă mobilele din biserică. „Reformații strigau, să iase Români din biserică, căci biserica e ungurească, nu românească șcl. — Văzând Vlădicul — în cele din urmă — că nu-i poate domoli, a luat Evangelia în mână și a îndemnat pe credincioși să părăsească biserica; — la ce apoi aceștia ingenuchiară cu toții, iar episcopul deschizând Evangelia: o înălță cu fața cătră soare: blăstămând pe toți calvinii din Galați. A dat apoi Românilor 100 sfațci, să-și zidească biserică nouă, care s'a și ridicat deloc în 1765 — stând până azi.

Din biserica răpită de „reformații“ numai urma se mai știe azi, iar „reformații“ s'au răslețit și prăpădit așa, încât se zice, că numai o singură persoană reformată ar mai trăi în numitul Galați (Vezi cazul la Dr. Bunea: Episcopii Petru P. Aron și Dr. Novacovici Blaj 1902 pp. 157 u).

Credem, că e cas destul de transparent!

Și cazuri de felul pomenit vor fi fost în belșug, căci preoții români și vlădiciei lor se jăluiau nu odată la guvern împotriva violențelor reformaților.

Rezultatul plângerilor eră mereu tot acelaș: că guvernul ordonă anchetă și poruncă magistraților să pedepsească pe cei vinovați.

Așa a continuat răul încă multă vreme amărând zilele bieților Români ardeleni, cari ajunseră, ca nici de rugăciuni să nu poată avea parte în liniște.

S'au dat cazuri — ca în Săcădate — că Români fură despoiați și de biserica nou zidită șcl. (V. Dr. Bunea o. c. p. 159).

Aci să vede câtă dragoste omorătoare au avut calvinii egoiști în totdeauna pentru Români.

Ar putea învăța precauțiune din pățanii ca acestea și unii din frații noștri Români neuniți americani, cari se imbulzesc cu dragostea lor creștinească — detrasă dela frații lor de un sânge, uniți — și o duc la străinii protestanți: cercetând biserici calvinești și ascultând cultul lor fără de vieță (Dr. E. Lucaciu: „Catholicul American“ 1909 Ianuar). Ba ar mai și prea putea învăța și unii-alți de pela noi, din vecini, cari și azi mai cochetează de-adreptul cu cei mai primejdioși dușmani ai creștinismului: cu raționaliștii desperați ai Germaniei șcl. — de aci apoi urmarea, că-și umplu revistele lor bisericesti cu revoltătoare pagini copiate de prin revistele raționaliste germane și

franceze, cari mișună de invective nespălate la adresa celui mai puternic bastion creștinesc: la tronul apostolic din Roma. căruia o întreagă Europă are a-și mulțumi substratul culturii moderne.

Să fie oare simptomul acesta „literar“: un moft — ori vre-o bolnavă slăbiciune, ivită nu tocmai din cea mai bună credință; — au doar numai un pas ingrat, provocat din lipsă de material mai corespunzător.

Nu-și aduc oare aminte acești frați de cruce ai protestantismului — azi aproape ateist — de despotismul calvinismului din Ardeal în veacul XVI-lea și al XVII-lea — și nu le arde fața de rușine gândindu-se la umilirea noastră de odinioară, când în Ardeal 4 protopopi (V. P. Maior: Ist. bis. rom. p. 79) ori chiar 4 arhidiaconi (V. Dr. Ardelean Ist. diec. Orăzii M. p. 82). din clerul românesc duceau, de silă, pe superintendentul calvino-magiar, pe umeri, în lectică, la sinoade, unde, în modul cel mai barbar, se călcu în picioare desprețuitele noastre drepturi orientale?

Sau flirtând cu necredincioșii de mai sus, nu bagă în seamă, că acești fataliști, dușmani ai creștinismului, rod cu o cale și la altarele noastre orientale cu hotărât țel prepus: de a ne mătura de pe fața pământului — dimpreună cu biserica apuseană — și pe noi orientalii creștini cu revelațiune și cu biserică cu tot?

Priveghiați și vă rugați, să nu cădeți în ispită!

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Principiile fundamentale sau generale ale religunii creștine, pentru școalele medii și instituttele pedagogice de Dr. Vasile Suciu, profesor de sf. teologie și de religiune. Prețol: 1 cor. 20 fil. Se află de vânzare la Librăria Seminarului Teologic gr-cat. din Balázsfalva—Flaj.

„Luceafărul“ Nr. 8 cu următorul sumar: C. Sandu-Aldea: Ilie Stogaru, — Alice Călugăru: Peisagiu Atlantind (poezie). — G. Precup: Un congres al profesorilor secundari — Părerile domnilor directori despre acest congres. — I. U. Soricu: Cătră Postumus (poezie). — T. Murășan: Cântec (poezie). E. Lovinescu: Fantazii și parabole: Izvorul și noul. — Maria Cunțan: Ideale (poezie). — Poporanismul: — o anchetă literară — Răspunsul d-lui Ioan Slavici. — G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: „Sirena“ de Z. Bărsan. — Victor Eftimiu: Ne vom iubi o primăvară (poezie). — A. Cotruș: Cântec (poezie). — Cronică: Balul din Arad. Concertul d-rei Cella Delavrancea (Dr. T. B.). Donațiunea Stroescu. Varietăți literare (G. B-D). Din Sătmar. — Poșta Redacției. — Ilustrațiuni: 7 fotografii dela balul costumat din Arad.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Ediția II, revăzută și întregită. Edită de Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj.

Această cărțică, înfrumusețată de ilustrații ale artiștilor noștri, este largi orășeni și săteni deopotrivă, în prima ediție a fost primită cu multă simpatie de obștea cititoare. Dovadă împrejurară, că în cursul alor 3—4 luni s'a epuizat cu totul. Cu aceeași simpatie a fost primită de presă și de cercurile literare competente. Iată de pildă, recenzia prezentată comitetului central al „Asociațiunii”, care e o justă și frumoasă apreciere:

„Cărțica „Vatra familiară” de F. X. Wetzel, tradusă de Societatea „Inocențiu Micu Clain” a teologilor din Blaj, ne prezintă idealizarea vieții unei familii. Ea dă învățături, în formă literară frumoasă, în spiritul religiei creștine, a științei de azi, despre baza adevărată și despre condițiile vieții familiare și sociale. Discută valoarea credinței și iubirii pentru viața familiară, condițiile unei case de locuit, însușirile și datorințele unei scții bune și a unui soț ideal, lectura indispensabilă pentru o familie, credința reciprocă între membrii familiei, înfrânarea dela beutură, ca condiție pentru sănătatea individuală, virtutea, creșterea copiilor, ș. a., scurt tractează despre tot, ce contribuie la fericirea vieții familiare, care face baza solidă la țaria statului și bisericii, toate pilduite cu date luate din viața reală, religie și știință.

„Tot ce ni-se spune în această cărțică se exprimă în un stil frumos, avântat, impresionant. Limba e destul de bună, ici coala se simte însă influința limbii, din care s'a tradus. Această cărțică merită să fie lătită în cercurile largi a celor cari știucetă, căci ea oferă o lectură ce trebuie să fie binefăcătoare. Propun, ca comitetul „Asociațiunii” să se îngrijească de a se procura exemplare din această cărțică pentru Bibliotecile populare.”

Dr. Iosif Blagu.

„Transilvania”, Octombrie—Decembrie, 1909.

A doua ediție se infățișează în formă premenită. S'a revăzut cu grijă și s'a întregit, lărgindu-se și îmbogățindu-se părțile, cari s'au relevat mai sărace. S'a stărut mult, ca să fie cât mai românească sub toate privirile. Și în chipul acesta, se pune la îndemna publicului mare, o carte, care merită toată luarea aminte și o răspândire cât mai largă.

Se află la toate librăriile românești și la societatea „Inocențiu Micu Clain” în Blaj (Balázsfalva). — Prețul: 30 bani.

Procent, Promil, Interese, și Teoria conturilor curente, ediția a II-a de I. C. Panțu, profesor la școala superioară de comerț, o carte de specialitate. Prețul este 3 coroane. Cuprinsul este următorul:

Procentul și promilul. Terminii comerciali generali. Terminii pentru spese de afacere, exprimate în procente. Calcularea procentului și promilului, privită din trei puncte de vedere. Procent și promil, dela sută și dela miuă, peste sută și peste miuă, în sută și în miuă. Considerațiuni speciale la calcularea rabatului precum și la alte adaosuri făcute pentru prețul de vânzare. Calcularea intereselor obișnuită sau la sută. Aflarea intereselor pe an, pe luni și pe zile. Avantaje la calcularea intereselor pe zile. Divizori fixi. Divizori simplificați; numeri de interese. Scontul. Uzanțele mai principale de scontare în diferite țări. Multe exerciții de scontare. Avans pe efecte publice sau lombard. Calcularea intereselor peste sută; scontul

aritmetic. Aplicarea calculării în sută a intereselor. Depuneri spre fructificare. Casele de păstrare postale. (Afacerile lor de cec și de clearing). Afaceri de cec și de gir la diverse bănci. Contractul de cont curent. Împărțirea conturilor curente. Cazuri ce au să fie trecute în cont curent. Calcularea intereselor după metoda progresivă, retrogradă și calcularea intereselor dela o scadență la alta, metoda de scară, numită și hamburgeră și engleză. Cont curent cu articoli, cari trec peste termenul de încheiere (calcularea cu numeri roșii; retrograd și de scară). Calcularea conturilor curente cu două feluri de procent. Diferite exemple pentru a justifica pe deplin calcularea cu două feluri de procent. Calcularea cu două feluri de procent în coloanele contului. Raționare și arătarea greșelii ce s'a făcut la calculare. Caz special, când și calcularea obișnuită în practică este corectă. Compararea acestor trei feluri de calculare. Raționare asupra acestor feluri de calculări. Calcularea conturilor curente cu două feluri de procent, dacă sunt articoli cari trec peste termenul de încheiere. Calcularea conturilor curente cu un procent schimbat în decursul unei perioade de afaceri. Calcularea proviziunii, a curtașului și a speselor. Foarte multe teme lucrute și exemple pentru deprinderi.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. **Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.**

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metodic.** pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693. Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr-cat. — Opu întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător. — 80
 „ „ „ doi „ 1-20
 „ „ „ trei „ 1-60
 plus 20 fl. portă pentru fiecare.

La comandă să se spună apriat, că se dorește un orar pentru școala cu un învățător, ori cu mai mulți învățători — Altcum se trimite întreagă colecția, ce costă 2-30 cor. franco.

Atragem atențiunea oficiilor protopopești și parohiale, precum și-a învățătorilor noștri din Arhidieceza de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș, dieceza Szamosújvár Gherlei, Nagyvárad—Orășii mari și din dieceza Lugos—Lugoșului asupra hotărârii conferinței Episcopesti din 7 Septembrie 1909. Nr. 6693; prin care atât **Orarul**, cât și **Planul de învățământ** și **Îndreptarul metodic** sunt obligatoare pentru toți.

Comande se pot face la **Tipografia Seminarială**.

„Biblioteca pentru toți” publică o traducere după celebra dramă a lui Ibsen. *O casă de păpuși* sau *Nora*, titlu sub care e mai bine cunoscută și sub care s'a jucat și la noi de nenumărate ori, atât de trupa Teatrului Național cât și de numeroase trupe străine.

Individualismul extrem pe care-l propovăduiește Ibsen în această piesă a dat loc la multe comentarii și critici. Are drept o femeie, care după câți-va ani de căsnicie, vede că n'a fost socotită de bărbatul ei decât drept o păpușă și care-și dă seama că nu cunoaște de loc viața reală, să-și părăsească

soțul și copiii, pentru a se pregăti, prin propria ei experiență, pentru o nouă viață?

Problema a fost mult discutată și se discută încă și astăzi. Și ori cât s'ar critica tendința lui Ibsen când a scris această piesă un lucru a recunoscut toată lumea: *Nora* este și rămâne una din cele mai viguroase drame a marelui dramaturg norvegian, una din acele capodopere cari fac fala literaturii universale.

Traducerea a fost făcută cu o deosebită îngrijire și cu o scrupuloasă observare a originalului.

1. **Teologia dogmatică fundamentală** de Dr. V. Suctu prof.

vol. I. **Apologetica creștină** fco. 5-3-00
 vol. II. **Tradițiunea și Bis.** fco. 5-3-0

2. **Teologia dogmatică Specială.**

vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.** fco. 7-3-0 cor
 vol. II. **Sacramentele și Eshatologia.** fco. 7-3-0 cor.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția

Nr. 29—1910.

(25) 3—3

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr-cat. din Sântu (Szentandrás) (p. u. Szász-Reghin) prin aceasta să reiece să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 300 cor. adecă treisute cor. la curatoratul parohiei gr-cat., din Sântu cel mult până la 1 Mai 1910 la 12 oare a. m.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 24 Martie 1910 sub Nrul 1982 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr-cat. între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. Licitația publică minuendă se va ține la 2 Mai a. c. la 2 oare p. m. în școala locală.

Sântu, la 3 Aprilie 1910.

Octavian Popu,
 adm. paroh.

Bunuș Ionuț,
 cur. prim.

După morburi

este emulziunea lui SCOTT cel mai potrivit mijloc pentru de a preveni alte morburi. Cine folosește pentru prima oară Emulziunea SCOTT, rămâne mirat cât de repede reintregește puterile pierdute. Renumele bun, de care se bucură Emulziunea SCOTT pretutindenea, să bazează deosebit pe ca-

La cumărararea Emulziei, luați amă să aibă marea de scutire alui Scott: Pescarul

litățile eminente și curate ale părților ei constitutive. Chiar și asupra celui mai debil stomac, asupra celui mai slăbit organism are Emulziunea SCOTT cel mai bun efect.

Numai Emulzia lui SCOTT este adevărată și neîntrecută Emulziune de model!

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

— Să capătă în toate apotecele. —

Nr. 35—910.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la repararea și legarea cu fier, a bisericii gr.-cat. din Săbadul-de-câmpie (Mező-Szabad) p. n. Mező-Csávás. prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 180 cor., adică una sută optzeci coroane la Curatorul bisericii gr.-cat. din Săbadul de câmpie cel mult până la 15 Maiu 1910 la 12 oare a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 9 Aprilie 1910 sub Nrul 2535 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Sabad între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Licitația publică să va ține la 15 Maiu 2 oare p. m. în sala școlii locale.

Sabadul-de-câmpie, la 18 Aprilie 1910.

Nicolau German, **Petru Pogăcean,**
paroh gr.-cat prim curator.

(27) 1—3

Dintre tablourile pictorului *Th. Aman*, unul din cele mai sugestive este acela intitulat:

SFANTA SI MAREA VINERI A PATIMILOR.

E de dorit ca o asemenea operă de mare merit să se afle în casa oricărui român iubitor de frumos. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 210.

F! atent!

Fără de nici o cercetare chemică se poate convinge ori cine despre eminenta calitate a tuburilor de

cigarete **START** antinicotin

dacă arde un tub gol START și aseamănă cenușa acestuia cu a ori cărui alt tub, fie acela chiar din hârtia cea mai scumpă.

După scurtă folosință, se poate convinge fiecare, că influențează excelent asupra sănătății, și nu uscă gâttelejul.

Hârtia de cigarete START, cea mai fină Verge egipt. se află în toate tutungeriile de seamă.

Deposit principal:

Tutungeria de specialități Blaj.

(16) 7 10

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL.

Cel mai războinic voevod, ne apare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

A apărut: **Elomi Népiskola Értésítő Könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg 30 fil. + 10 fil. porto
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Prima pepinerie de viță de vie pe

Târnava.

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye).

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamănă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie. liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoiti a cere Prețurent ilustrat!

În prețurent se află **epistole de recunoștință** din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoșcuti, verbal sau în scris, despre **vreduția de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.**

(57) 19—20

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☛

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035-51
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc „	112,045-412 =
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	10,847,132-—
	„	2,309,387-—

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 14—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

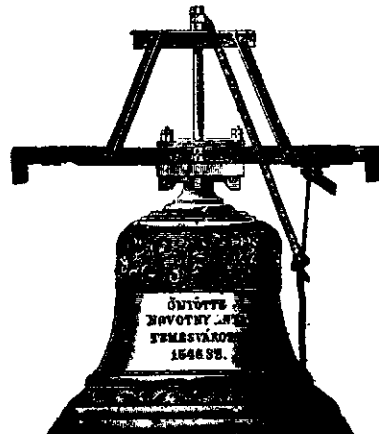
(3) 14—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

☛ **clopotele gaurite** ☛

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai veluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.